

δένω

δένω, ρ. [<μσν. δένω <μτγν. δένω, από το ἔδησα, ἀόρ. του αρχ. ρ. δέω-ῶ], δένω. **1.** εξασφαλίζω, σιγουρεύω: «είναι τύπος που, αν δε δέσει πρώτα καλά τη δουλειά, δεν την ξεκινάει με καμιά κυβέρνηση». **2.** υποχρεώνω, δεσμεύω κάποιον με λόγο, όρκο, κάποιο είδος εκβιασμού ή νομικού μέσου, να κάνει ή να μην κάνει κάτι: «πριν κάνει οποιαδήποτε δουλειά με κάποιον, φροντίζει πρώτα να τον δέσει γερά». (Λαϊκό τραγούδι: *είναι άλλη μες στη μέση που για πάντα σ' έχει δέσει*). **3.** δημιουργώ στενή ερωτική ή φιλική σχέση με κάποιον: «απ' την πρώτη στιγμή που γνωρίστηκαν, έδεσαν». (Λαϊκό τραγούδι: *τίποτα πια δε μας δένει, τώρα είμαστε δυο ξένοι*). **4α.** κάνω μάγια σε κάποιον και τον καθιστώ ανίκανο για συνουσία: «απ' τη μέρα που την άφησε, λες και τον έδεσε η άτιμη και δεν μπορεί να πάει με άλλη γυναίκα!». βλ. και λ. [αμποδένω](#). **β.** (γενικά) κάνω σε κάποιον μάγια: «λες και το 'δεσαν αυτό το παιδί και δεν μπορεί να προκόψει!». **5.** συνδέω αρμονικά, λειτουργικά κάτι με κάτι άλλο ή άλλα: «αυτή η γραβάτα δένει με το κοστούμι, που θέλεις να φορέσεις || όλα τα κεφάλαια του βιβλίου έδεναν περίφημα μεταξύ τους || επειδή τα έπιπλα ήταν διαλεγμένα με πολύ γούστο, έδεναν μια χαρά μέσα στο σαλόνι». **6.** γίνομαι αιτία να πάει κάποιος φυλακή, στέλνω κάποιον στη φυλακή: «τον κάλεσαν για μάρτυρα υπερασπίσεως στο δικαστήριο κι αυτός τους έδεσε μ' αυτά που κατέθεσε». **7.** μεστώνω: «έδεσε το κορμί του». **8.** (στη γλώσσα της αργκό) προδίδω, καταδίδω κάποιον: «εγώ τον είχα για φίλο κι αυτός μ' έδεσε στην αστυνομία». Συνών. *δίνω (8) / καρφώνω (7)*. **9.** (για μηχανήματα) συνδέω, συναρμολογώ τα μέρη από τα οποία αποτελείται: «μπορεί να λύσει τη μηχανή τ' αυτοκινήτου του κι ύστερα να τη δέσει πάλι σαν να 'ναι έμπειρος μηχανικός». **10.** (για καρπούς), ωριμάζω: «έδεσαν τα ροδάκινα». **11.** (για υγρό διάλυμα), πηζώ: «έδεσε το σιρόπι». **12.** (στη ναυτική γλώσσα) ορμίζω, ορμίζομαι, παροπλίζω, παροπλίζομαι: «το καράβι έδεσε στην προβλήτα || ο εφοπλιστής έδεσε πέντε απ' τα καράβια του». **13.** κάνω πετυχημένο γάμο ή προσλαμβάνομαι μόνιμος σε κάποια θέση εργασίας: «μην τον κλεις αυτόν, γιατί πήρε την κόρη του τάδε εφοπλιστή κι έδεσε μια χαρά || ήταν καιρό χωρίς δουλειά, αλλά είχε κάποιον γνωστό, που τον έβαλε στο δημόσιο, κι έδεσε ο τυχεράκις». Από την εικόνα του πλοίου που αφήνει το ανοικτό πέλαγος με τους κινδύνους και τις δυσκολίες του και αράζει, αγκυροβολεί (δένει) στη σιγουριά του λιμανιού. **14.** παραμένω σ' ένα χώρο πολύ περισσότερο από το κανονικό: «πέρασε απ' το γραφείο να μου πει μια καλημέρα κι έδεσε». Συνών. *αγκυροβολώ (1) / αρμενίζω (2) / φουντάρω (7)*. **15.** εγκαθίσταμαι κάπου μόνιμα: «πήγε στη Θεσσαλονίκη για δουλειές κι επειδή του άρεσε η πόλη, έδεσε». βλ. και λ. [δένομαι](#). (Ακολουθούν 30 φρ.)·

- αδειανός καλόγερος τ' αρχίδια του έλυε κι έδενε, βλ. λ. [καλόγερος](#)·

- ακόμη το βρακί του δεν μπορεί να δέσει, παντρειά μου γυρεύει, βλ. λ. βρακί·

- αλλά μην το δέσεις! (ενν. κόμπο), μη σιγουρευτείς, μην επαναπαυτείς σε αυτό που σου λέω: «αν τα πράγματα πάνε καλά θα σε βοηθήσω, αλλά μην το δέσεις, γιατί δεν ξέρουμε τι γίνεται! || αυτή τη στιγμή λέω πως θα σε βοηθήσω, μην το δέσεις όμως!»·

- βόσκει ο γάιδαρος εκεί που τονε δένουνε, βλ. λ. γάιδαρος·

- δε δένει, **α.** δε συνδέεται αρμονικά, λειτουργικά κάτι με κάτι άλλο ή άλλα: «ο τάδε ήρωας δε δένει με τους υπόλοιπους ήρωες του βιβλίου και φαίνεται σαν ξένο σώμα || αυτός ο καθρέφτης δε δένει με τ' άλλα έπιπλα του σαλονιού». **β.** (για λόγο ή επιχειρήματα) δεν έχει καμιά σχέση με αυτό που κουβεντιάζεται αυτή τη στιγμή: «τώρα, αυτό που μας λες, είναι εντελώς ξεκάρφωτο και δε δένει με την κουβέντα που κάνουμε»·

- δεν ξέρει να δέσει τα κορδόνια του, βλ. λ. [κορδόνι](#)·

- δεν ξέρει να δέσει το βρακί του, βλ. λ. βρακί·

- δένω κόμπο ναυτικό, βλ. λ. [κόμπος](#)·

- δένω με μάγια (κάποιον), βλ. λ. μάγια·

- δένω τη μηχανή (ιδ. αυτοκινήτου ή μοτοσικλέτας), βλ. λ. μηχανή·

- δένω το γάιδαρό μου, βλ. γάιδαρος·
- δένω το μαντίλι κόμπο, βλ. λ. [κόμπος](#)·
- έδεσε για (τα) καλά, βλ. λ. καλός·
- έδεσε το γλυκό, βλ. λ. [γλυκό](#)·
- έδεσε το κρύο, βλ. λ. κρύο·
- εκεί που πήγαινε να δέσει το γλυκό, βλ. λ. [γλυκό](#)·
- εκεί που πήγαινε να δέσει το πράγμα, βλ. λ. πρά(γ)μα·
- ήρθε κι έδεσε, βλ. λ. [ήρθα](#)·
- θα δέσω μια πέτρα στο λαιμό μου, βλ. λ. λαιμός·
- λύνω και δένω, βλ. λ. [λύνω](#)·
- με δένει (κάτι με κάποιον ή με κάτι), δημιουργήθηκε στενή φιλία ή αναπτύχθηκε συναισθηματική σχέση με κάποιον ή με κάτι: «μ' αυτόν τον άνθρωπο με δένουν όλα όσα περάσαμε στα παιδικά μου χρόνια». (Λαϊκό τραγούδι: δρόμοι λησμονημένοι σαν φίλοι παιδικοί μαζί σας για πάντα **με δένει** ετούτ' η μουσική)·
- μην το δέσεις όμως! βλ. φρ. αλλά μην το δέσεις(!)·
- μου δένουν τη γλώσσα, βλ. λ. γλώσσα·
- μου 'δεσε τα χέρια, βλ. λ. [χέρι](#)·
- πρέπει να δέσεις τα κορδόνια σου, βλ. λ. [κορδόνι](#)·
- στ' αλόγου τον τόπο γαϊδούρι μη δένεις, βλ. λ. [γαϊδούρι](#)·
- τα βόδια τα δένουν απ' τα κέρατα, τον άνθρωπο τον δένουν απ' το λόγο του, βλ. λ. [άνθρωπος](#)·
- το δένω κόμπο ή το δένω κόμπο στο μαντίλι ή το δένω κόμπο σε ψιλό μαντίλι ή το δένω κόμπο στο ψιλό μαντίλι, βλ. λ. [κόμπος](#)·
- το δένω κόμπο ναυτικό, βλ. λ. [κόμπος](#)·
- τον (τη, το) δένω κόμπο (ενν. τον πούτσο, τον ψώλο, την πούτσα, την ψωλή, το πέος, το καυλί), βλ. λ. [κόμπος](#)·
- τον δένω κόμπο, βλ. λ. [κόμπος](#)·
- τον δένω φιόγκο, βλ. λ. φιόγκος·
- τον δένω χειροπόδαρα, βλ. λ. [χειροπόδαρα](#)·
- τον έδεσα σαν χταπόδι, βλ. λ. [χταπόδι](#)·
- τότε που δέναν τα σκυλιά με τα λουκάνικα ή τον καιρό που δέναν τα σκυλιά με τα λουκάνικα, βλ. λ. [σκυλί](#)·